

опитали чрѣзъ свои агенти да ги възбудятъ и по тоя начинъ да направятъ диверсия въ турскитѣ операции прѣзъ казаната война.¹⁾

Доброволци за *Казакъ-алай* се стичали отъ разни краища, а най-вече отъ Сливенъ и Сливенсо. Повечето отъ тѣхъ сж били хора съ хайдушки наклонности и „некранимайковци“ и затова въ войнишкитѣ си походи сж показвали чудеса отъ храбростъ, както се изразява самиятъ Чайковски въ своитѣ мемоари²⁾

Слѣдъ завръщането си отъ войната подъ Балкана, турцитѣ излизатъ отъ полка, и по тоя начинъ *Казакъ-алай* се обръща на български полкъ, или както Чайковски наричалъ храбритѣ си редници — „Балкански казаци“. Командата имъ е била на славянски езикъ, въ дадения случай, малоруски. Въ 1856 г. цѣлиятъ полкъ остава на гарнизонъ въ *Сливенъ*, дѣто, пише Чайковски. „завързахме пакъ приятелски сношения съ населението. Тамъ, продължава той, много се занимаваха съ народното просвѣщение, съ черковния въпросъ. Гръцкото духовенство вече бѣше изгонено, а гражданитѣ се занимаваха и съ това, което се вършеше въ Румелия, дѣто се приготвяваше българска пропаганда“.

Въ Сливенъ *Чайковски* е билъ добръ посрѣщнатъ. Повиднитѣ граждани, както се хвали самъ той, му дали двѣ карти на Балканския Полуостровъ. Послѣднитѣ сж съзнавали, че слѣдъ свършека на войната, стоенето на *Казакъ-алай* въ Сливенъ, съ чисто български съставъ, не е освѣнъ за полза на българитѣ. Прѣзъ врѣме вълненията въ България, особно при слуха за подигане на революция въ Сливенско, Чайковски е получилъ заповѣдь да пази Източния Балканъ съ петъ ескадрона „казаци“ и двѣ дружини. Къмъ конницата е билъ прибавенъ и единъ таборъ „редифи“ отъ Сливенъ. „Повѣрената менъ страна, пише той, постлана съ богати градове и села, бѣ истинско срѣдище на българската народност“. Можемъ си прѣдстави, какви услуги е могълъ султана да очаква отъ полка, въ състава на който сж влизали повечето българи и то сливенци — все „хаймани“, които утрѣ ще имъ скимне да продължатъ обичния си „хайман-

¹⁾ За положението на Сливенския санджакъ около 1868 г., ср. Слав. Сб. II, прил. 51.

²⁾ Мсб. X. Въ официалнитѣ турски документи *Казакъ-алай* се е наричалъ още и *казакъ-тайфаси* или *казакларъ-аскер*и. Като турски държавенъ институтъ, той е билъ послѣдня фаза отъ военнитѣ турски привилегии. „Централно седалище на казацитѣ, пише Ихчиевъ, билъ града Сливенъ“ (Изв. на Ист. Д-во, II, стр. 205). Шапкитѣ на тия „казаци“ сж били цилиндриобразни, а оржжието имъ: сабя и кѣса пушка. Въ замѣна на службата имъ, тѣ били освободени отъ всѣкакви правителствени и обществени данъци, налози и бери.